

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 572/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Viktorom Mlynekom, Štúrova 43, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Obdo/18/2023 z 26. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1Obdo/18/2023 z 26. júla 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho si sťažovateľ uplatňuje finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalobcu v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10Cb/29/2021 o zaplatenie sumy 34 500 eur s príslušenstvom proti žalovanej Stredoslovenskej distribučnej, a. s. (ďalej len „žalovaná“). Sťažovateľ svoj nárok odôvodnil tým, že v priestoroch v jeho vlastníctve bolo umiestnené zariadenie na prepojenie elektrických rozvodov vo vlastníctve žalovanej, proti ktorej sa domáhal bezdôvodného obohatenia z titulu zisku žalovanej z podnikania prostredníctvom nehnuteľnosti v jeho vlastníctve bez dojednanej náhrady za využívanie nehnuteľnosti, pričom do 31. decembra 2014 existoval medzi stranami sporu nájomný vzťah, ktorý žalovaná nepredĺžila.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 10Cb/29/2021 z 15. októbra 2021 žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol.
4. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 13Cob/76/2022-194 z 19. októbra 2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.
5. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Najvyšší súd dospel k názoru, že všeobecné súdy dostatočným spôsobom odôvodnili svoj záver, že sťažovateľ neumožnil žalovanej demontáž elektroenergetického zariadenia, a uviedli dôvody, prečo k odstráneniu tohto zariadenia nemohlo dôjsť kedykoľvek počas sprístupnenia predmetného zariadenia pracovníkom žalovanej v súvislosti s vykonávaním kontroly či údržby predmetného zariadenia, s čím nebol z hľadiska poskytnutia súčinnosti zo sťažovateľovej strany problém, keď táto bola obmedzená len na výkon údržby a úkonov s tým spojených, teda na úkony kvalitatívne, ako aj kvantitatívne odlišné od úkonov nevyhnutných na demontáž zariadenia.
7. Podľa porušovateľa súdy riadne odôvodnili aj ich záver, že pre posúdenie žalobou uplatneného nároku je bez právneho významu skutočnosť, či išlo o jednoúčelové alebo viacúčelové zariadenie, teda že zariadenie neslúži výlučne pre účely sťažovateľa, ale žalovaná prostredníctvom tejto trafostanice podniká, teda že rozhodujúcim pre súdy bolo posúdenie dôvodov uvádzaných žalovanou, pre ktoré žalovaná svoje technologické zariadenie umiestnené v nebytových priestoroch žalobcu nedemontovala a priestory nevypratala.
8. Sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie je nedostatočne odôvodnené a zjavne arbitrárne, keďže najvyšší súd iba stručne opísal priebeh súdneho konania, následne uviedol iba niektoré dôvody dovolania a napokon len citoval závery všeobecných súdov bez uvedenia úvah, prečo ich považoval za správne, a navyše bez zdôvodnenia, prečo argumenty sťažovateľa sú nedôvodné. Týmto spôsobom odôvodnené rozhodnutie nemôže obstať z hľadiska potreby formálnej a materiálnej spravodlivosti, čím boli porušené označené práva sťažovateľa.
9. Najvyšší súd evidentne neprihliadal na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania, a to najmä v neprospech sťažovateľa.
10. Napadnuté uznesenie nie je podľa názoru sťažovateľa konzistentné a argumenty v ňom uvedené nie sú v dostatočnej miere podporené preukázanými skutočnosťami, pretože ak by sa porušovateľ dostatočne zaoberal skutkovým stavom v tejto veci, musel by dospieť k záveru, že žalovaná nepreukázala, že by sťažovateľ bránil demontovaniu elektrozariadenia a vyprataniu priestorov. Naopak, sťažovateľ preukázal, že žalovaná využíva predmetné zariadenia na výkon svojho podnikania na účely dosahovania zisku a neplatí za to žiadnu náhradu.
11. Závery, ku ktorým najvyšší súd dospel, nie sú z hľadiska ochrany základných práv sťažovateľa prijateľné, racionálne a v neposlednom rade ani spravodlivé, keďže takéto právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami všeobecných súdov. Výklad právnych noriem zo strany najvyššieho súdu je tak zjavne ústavne neakceptovateľný a je popretím ich účelu,

podstaty a zmyslu, čím došlo preukázateľne výrazným spôsobom k obmedzeniu prístupu sťažovateľa k výkonu jeho základných práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa.

13. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania. V prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nezasahuje do ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najstálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

14. Sťažovateľ uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odôvodnil tým, že nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu, že dôvodom neobnovenia nájomnej zmluvy medzi stranami sporu bola skutočnosť, že neprijal žalovanou navrhované alternatívne riešenia umiestnenia elektroenergetického zariadenia žalovanej v priestoroch sťažovateľa. Záver odvolacieho súdu, že vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ neprijal riešenia navrhované žalovanou a ani jej neumožnil vykonať demontáž predmetného zariadenia, považuje sťažovateľ za nesprávny a porušujúci jeho právo na spravodlivý proces, keďže nevyplýva z vykonaného dokazovania. Podľa sťažovateľa nebolo preukázané, že fyzicky bránil v demontáži elektrozariadenia žalovanej, ku ktorej mohlo dôjsť aj počas kontroly, revízie či údržby zariadenia. Tiež namietal, že išlo o viacúčelové zariadenie, z ktorého činnosti žalovaná dosahuje podnikateľský zisk. Žalovanou predložené listinné dôkazy nepreukázali, že ide o jednoúčelové zariadenie, a preto by žalovaná mala znášať finančné náklady v podobe náhrady za užívanie priestorov vo vlastníctve sťažovateľa. Tvrdené skutočnosti bolo podľa sťažovateľa potrebné preveriť výsluchom svedka – pracovníka sťažovateľa, ktorý sa vie vyjadriť k charakteru zariadenia, priebehu jednotlivých opráv a údržby, avšak tento dôkazný návrh sťažovateľa všeobecné súdy zamietli.

15. Najvyšší súd v napadnutom uznesení po charakteristike sťažovateľom uplatneného dovolacieho dôvodu zmätočnosti (body 24 až 25 odôvodnenia) skonštatoval, že nezistil závažné procesné pochybenie odvolacieho súdu, a teda ani porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý proces (bod 26 odôvodnenia). Predmetný záver najvyšší súd oprel o obsah súdneho spisu, z ktorého vyplynulo, že súdy nižšej inštancie dostatočne odôvodnili svoj záver, že sťažovateľ neumožnil demontáž elektroenergetického zariadenia, a tiež záver, že predmetnú demontáž nemohla žalovaná vykonať kedykoľvek počas kontroly či údržby zariadenia, keďže úkony spojené s odstránením zariadenia boli kvalitatívne odlišné. Všeobecné súdy tak, berúc do úvahy špecifické okolnosti veci (neposkytnutie súčinnosti sťažovateľa na účely vypratania, ako aj nereagovanie na návrhy

žalovanej), konštatovali, že priznanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia sťažovateľovi by bolo formalistické a nesprávne (bod 28 odôvodnenia). Najvyšší súd sa tiež zaoberal aj tvrdením sťažovateľa o viacúčelnosti elektroenergetického zariadenia (bod 29 odôvodnenia), ktoré považoval za irelevantné aj vo vzťahu k tvrdenému podnikateľskému zisku dosahovanému žalovanou. Za kľúčovú považovali všeobecné súdy v danej veci skutočnosť, že nájomný vzťah účastníkov skončil, žalovaná chcela trafostanicu demontovať, sťažovateľ jej však neposkytol potrebnú súčinnosť. Žalovaná tiež preukázala, že nemala záujem prevádzkovať ďalej dotknuté elektroenergetické zariadenie a zotrvať v užívacom vzťahu so sťažovateľom.

16. Pokiaľ sťažovateľ v dovolaní namietal nevykonanie výsluchu ním navrhovaného svedka v konaní pred súdmi nižšej inštancie, najvyšší súd uviedol (bod 30 odôvodnenia), že konajúce súdy sa s týmto dôkazným návrhom riadne vysporiadali, keďže mu nevyhoveli z dôvodu, že ho sťažovateľ nenavrhoval včas (v súlade so zásadou koncentrácie konania), a súčasne súd prvej inštancie vyhodnotil vykonanie tohto dôkazu ako irelevantné pre potreby rozhodovania o uplatnenom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.

17. V kontexte sťažnostnej argumentácie ústavný súd dodáva, že za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP.

18. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ namieta porušenie svojich práv napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní, teda ide o rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku, v ktorom je priestor na argumentáciu dovolateľa v porovnaní s riadnym opravným prostriedkom (odvolaním) podstatne zúžený.

19. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP sa ústavný súd stotožňuje s posúdením právnej veci sťažovateľa najvyšším súdom. Samotný nesúhlas sťažovateľa (odôvodnený predovšetkým nesprávnym zistením skutkového stavu v jeho právnej veci) so závermi najvyššieho súdu nemôže odôvodňovať porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Najvyšší súd dostatočne jasne a zrozumiteľne vysvetlil, v čom má spočívať podstata uplatneného dovolacieho dôvodu, ako aj to, prečo v sťažovateľovom prípade tento dovolací dôvod nebol naplnený, a preto jeho dovolanie odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP. Najvyšší súd tak rozhodol po vykonaní vecného prieskumu, čo je pre ústavný súd z hľadiska posúdenia ústavnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia podstatné.

20. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, preto považuje výsledok sporu za spravodlivý a jeho odôvodnenie za dostatočné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu v kontexte rozhodných skutočností. Napokon sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nijako nekonkretizoval, ktorými dovolacími námietkami sa najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nezaoberal.

21. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej

moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

22. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

23. V súvislosti so sťažovateľom označeným porušením čl. 46 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje, že čl. 46 ods. 2 ústavy upravuje základné právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy. Táto ústavná norma upravuje primárne právo toho, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa pri zákonom (v tomto prípade zákonom č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov) splnených podmienkach na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. V predmetnej veci sťažovateľa nie sú žiadne pochybnosti, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo vydané na základe sťažovateľom podaného mimoriadneho opravného prostriedku v civilnom konaní (o vydanie bezdôvodného obohatenia). Predmetnému konaniu nepredchádzalo rozhodovanie správneho orgánu v správnom konaní. Vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ žiadnym spôsobom nezdôvodnil, akým spôsobom malo byť v tomto prípade porušené jeho základné právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy

24. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 153/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, v danom prípade navyše zastúpeného kvalifikovaným právnym zástupcom, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu konkrétnych práv poskytovaných ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Iba uvedenie článkov ústavy v petite ústavnej sťažnosti nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver formulovať aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

25. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich

konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

26. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (absencia akejkoľvek argumentácie sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019).

27. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 2 ústavy ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde prvotne pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí a v kontexte namietaného porušenia čl. 46 ods. 2 ústavy aj podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, t. j. ako zjavne neopodstatnenú.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu